

RIIGIEELARVELISE TOETUSE ARUANNE

1. Taotleja nimi: MTÜ Kindral Johan Laidoneri Selts
2. Registrikood: 801002697
3. Taotleja kontaktandmed (postiaadress, telefon, elektronpost): Mõisa tee 1, 74001 Viimsi, Harjumaa, tel 533 65 943, info@laidoneriselts.ee
4. Taotleja arveldusarve number: EE672200221011769795
5. Riigieelarvest saadud summa: kaks tuhat viissada eurot

6. Projekti või tegevuse lühikirjeldus: Urmas Salo biograafilise teose “Kindral Johan Laidoner sõjavägede ülemjuhatajana 1934-1940” käsikirja valmimise ja selleks vajaliku uurimistöö toetamine.

7. Projekti või tegevuste taotletud eesmärk: Toetada uurimistööd Eesti ja välismaa arhiivides, vajaliku kirjanduse ja materjalide hankimist ning käsikirja valmimist.

8. Tegelik tulemus ja mõõtmiskriteeriumide täitmine, ülevaade eelarve täitmisest ja projekti teostumisest:

Eesti Sõjamuuseumi 2016. a eraldatud toetus kokku 2500 eurot võimaldas Urmas Salol 2016. a töötada Riigiarhiivis ja raamatukogudes, käia neli korda välismaa arhiivides. Võrreldes varasemaga sai juurde otsitud uusi allikaid (eri saatkondade arhiivid) ja uuritud ka materjale 1920-ndatest.

U. Salo käis uurimislähetustes 15.-20. veebruaril, 13.–21. mail ja 24.–30. oktoobril Varssavis Poola Uute Aktide arhiivis ja Poola Sõjaväe Keskarhiivis. 26.-29. juulil käis ta Riias Läti Riiklikus Ajalooarhiivis. Tagasiteel Poolast mais vaatas ta üle endise Vene sõjakooli hoone Vilniuses, kus õppis kunagi Laidoner.

Eraldatud projektirahast kõigiks uurimistöö kuludeks ei jätkunud ja U. Salo kasutas ka oma vahendeid. Planeeritust kulus lähetusteks rohkem, kuna lisandus veebruari lähetus Poola. Viiendiku kõigist lähetuskuludest kattis U. Salo ise, projektiraha lähetustele kulus 1530 eurot. Lähetus Soome arhiivi sai vajalike kontaktide otsimise tõttu edasi lükatud, kuid selle asemel käis U.Salo oktoobris kolmas kord Poolas. Veebruari ja oktoobri Poola lähetuse kuludest kandis Salo ise ligi poole. Uurimistöö ja arhiivimaterjalide töötlemise eest maksti U. Salole maist kuni oktoobrini 2016 kolmel korral tasu, kogusummas 603 eurot.

Kulud eri materjalidele ja kirjandusele olid kokku 205 eurot. Summast kulus 37 eurot arhiivimaterjalidele ja koopiatele, 57 eurot raamatutele. 111 eurot kulus uue fotoaparaadi ja selle varustuse hankimisele.

Poola Uute Aktide Arhiivist (Archiwum Akt Nowych, AAN) Varssavis õnnestus U. Salol hankida Poola Peastaabi (II osakonna), Välisministeeriumi ja saatkondade (Tallinnas, Berliinis, Londonis ja Helsingis) arhiivimaterjale Eesti – Poola koostööst, Eesti sise- ja välispoliitikast 1930-ndatel, vabadussõjalaste liikumisest, samuti Poola, Saksamaa, NSV Liidu jt suurriikide välispoliitikast 1939. a. Peale selle said tehtud fotod Poola sõjaväeatašeede (Riias, Tallinnas, Helsingis ja Berliinis) ettekannetest Eesti jt riikide kaitseväest, Eesti koostööst Poola, Läti ja Soomega, ka Leeduga, Eesti välissuhetest ja hinnangutest olukorra kohta Baltikumis, Poola relvastuse ja varustuse müügist Eestisse 1930-ndatel, aga ka 1920-ndatel, samuti Poola, Eesti, Läti, Soome ja Rumeenia sõjalisest koostööst, samuti luurekoostööst 1925-1926. **Poola Sõjaväe Keskarhiivist** (Centralne Archiwum Wojskowe, CAW) õnnestus Salol mais leida Poola Peastaabi II osakonna materjale sõjalisest koostööst, eelkõige luurekoostööst 1934. aastal, luureandmeid Punaarmeest, aga ka materjale Eesti, Läti ja Soome kindralstaabi ülemate visiidist Poola 1937.

Lähetusel **Läti Riiklikku Ajalooarhiivi** (Latvijas Valsts Vestures Arhivs) Riias otsis Salo materjale Laidonerist ning Eesti – Läti sõjalisest koostööst. Salo uuris Läti Välisministeeriumi materjale, Läti diplomaatide ettekandeid Tallinnast, Helsingist, Berliinist ja Moskvast 1936-1939 Balti riikide välispoliitikast, omavahelistest suhetest. Ka uuris ta Armees staabi, Latgale diviisi juhatuse ja Kõrgema Sõjakooli materjale Läti sõjamängudest ja manöövritest. Salo tegi digifotod materjalidest NSVL sõjaväe kohta Lätis 1940. a. Lätis tuli arhiivimaterjalide pildistamise loa eest maksta.

Eesti Riigiarhiivis uuris U. Salo põhjalikumalt materjale Eesti kaitseplaneerimisest ja sõjalisest valmisolekust, et selgitada Laidoneri aktiivse kaitse doktriini mõju riigikaitsele. Ta uuris paljude väekoondiste staapide ning väeosade operatiiv- ja väljaõppe-materjale, aga ka piirikindlustamise materjale.

Raamatukogudest hankis U. Salo erinevat kirjandust nii Eesti riigikaitsest kui ka sisepoliitikast ja välispoliitikast 1930-ndatel, ka osalt Sõduri aastakäike. Antikvariaatidest ja raamatukauplustest muretses Salo kirjandust Laidonerist ja Eesti ajaloo, kaitseväest 1930-ndatel, II maailmasõjast ja selle eelloost, NSV Liidu suhetest Balti riikidega, ka 1930-ndate ja tänapäeva ajakirju, ajalehti ning fotosid Eesti kaitseväest. Ka Poolast ja Lätist tõi uurija kaasa erinevat kirjandust II maailmasõja algusest, Poola välispoliitikast, Saksa – Poola sõjast, Poola sõjalisest planeerimisest, sõjalisest koostööst, sõjaväeluurest ja relvastusest, Saksamaa sõjalisest planeerimisest.

Teisel poolaastal häiris tõsiselt uurimistööd Tartu Ülikooli raamatukogu sulgemine remondiks ja Ajalooarhiivi sulgemine ümberkolimise tõttu. Kuna suurem osa arhiivimaterjale jäädvustati digifotodena, kulus palju aega ja ka vahendeid saadud informatsiooni töötlemiseks ja valikuliseks väljaprintimiseks. Poola ja lätikeelsed materjalid vajavad tõlkimist.

2016. aastal pööras U. Salo põhitähelepanu käsikirja IX peatükile (riigikaitse moderniseerimine) ja XV peatükile (1939. aasta sündmused), kuid täiendas ka V peatükki (Laidoneri roll Eesti kaitseplaneerimises 1930-ndatel). Uued allikad võimaldasid näiteks selgitada Saksamaa plaanide muutumist 1938-1939. a. Laidonerile pühendatud teose kõrval oli Urmas Salo 2016. a märtsist hõivatud ka Vabadussõja uue ajaloo projektiga ning käis sellega seoses veel korduvalt uurimistööd Läti arhiivides.

Kokkuvõttes tuleb rõhutada, et 2016. aastal on uurija Urmas Salo teinud ära suure töö. Ta on raamatu jaoks juurde hankinud palju olulist materjali ning on jõudnud suure osa sellest ka läbi töötada. Paljud olulised allikad tuleb veel tõlkida. Mõned teemad vajavad täiendavat uurimist Eesti arhiivides ja võimalusel ka välismaalt lisaallikate otsimist. Käsikiri on kavas lõpetada 2018. aastal.

9. Projekti või tegevuse planeeritud ja tegelik ajakava: käsikiri pidi algse kava järgi valmima 2017. a., kuid mahuka, aeganõudva uurimistöö tõttu raamatu käsikirja koostamine ja läbitöötamine jätkub ning käsikiri on kavas lõpetada 2018.a.

10. Kaasfinantseerijad:

11. Eelarve täitmine:

Kululiik	Kogusumma:		Omafinantseering		ESM osalus		Muud allikad	
	eelarve/tegelik	tegelik	eelarve/tegelik	tegelik	eelarve/tegelik	tegelik	eelarve/tegelik	tegelik
Tulude loetelu	2500	2500	-	-	2500	2500	-	-
ESM toetus	2500	2500	-	-	-	-	-	-
Kulude loetelu	2500	2988	-	488	2500	2500	-	-
Lähetuskulud	1300	1980	-	450		1530	-	-
Materjalikulud (arhiivimaterjal, kirjandus, muud)	200	205	-	-	-	205	-	-
Lepingutasu	800	603	-	-	-	603	-	-
Sõidukulud Eestis	100	100	-	38	-	62	-	-
Halduskulud	100	100	-	-	100	100	-	-
Kokku puudujääk	-	488	-	488	-	-	-	-

Tuludena näidatakse kõik eeldatavad tululiigid (sh toetus, liikmemaksud, müügitulu, piletimüük) summana ja protsentides kogusummast.

Projekti kuludena näidatakse kõik eeldatavad kululiigid (vajadusel tuleb tabelisse ridu lisada).

12. Kohustuslikud lisadokumendid:

12.1 märgistatud kuludokumendid vastavalt juhendile ja lepingule;

- Urmas Salo ja Kindral Johan Laidoneri Seltsi tööleping 05.05.2016 (Lisa 1);
- Poola lähetuskulude 15.-20.02.2016 aruanne 06.04.2016 (Lisa 2);
- Poola lähetuskulude 13.-21.05.2016 aruanne 10.06.2016 (Lisa 3);
- Läti lähetuskulude 26.-29.07.2016 aruanne 29.08.2016 (Lisa 4);
- Poola lähetuskulude 24.-30.10.2016 aruanne 22.12.2016 (Lisa 5);
- Eesti siseste sõidukulude ja materjalikulude aruanne, 26.12.2016 (Lisa 6);

13. Aruandele võib lisada muud projekti tulemusi ja tegevusi kirjeldavad materjalid, mida taotleja peab vajalikuks.

14. Aruande esitaja kinnitab esitatud andmete õigsust.

Aruande esitaja kinnitab, et ta on maksevõimeline, tema vara ei ole sekvesteeritud, tema suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega tehtud pankrotiotsust ja et ta on täitnud kõik kohustused riiklike ja kohalike maksude osas.

Aruande esitaja allkirjaõigusliku esindaja andmed:

Nimi: Ülo Lomp

Ametikoht: Kindral Johan Laidoneri Seltsi juhatuse liige

Allkiri: digitaalne

Aruande esitamise kuupäev: 20.01.2017